

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:**BİRİNCİ BÖLÜM**
KARAR**AZİZ SEVİN BAŞVURUSU****Başvuru Numarası** : 2021/41453**Karar Tarihi** : 12/6/2025**Başkan** : Hasan Tahsin GÖKCAN**Üyeler** : Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

İrfan FİDAN

Yılmaz AKÇİL

Raportör : Duygu BAKAY**Başvurucu** : Aziz SEVİN**Vekili** : Av. Mehmet SAĞLAM**I. BAŞVURUNUN ÖZETİ**

1. Başvuru, lisanslı harita ve kadastro mühendisliği bürosuna yerleştirilecek hak sahiplerinin belirlenmesine ilişkin sınavın mahkeme kararı ile iptali üzerine büroların kapatılması yönündeki idari işlemin iptali talebiyle açılan davanın reddi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü (idare) tarafından Türkiye genelinde açılması planlanan lisanslı harita ve kadastro mühendisliği bürosuna yerleştirilecek 551 hak sahibinin belirlenmesi için 11/10/2009 tarihinde Anadolu Üniversitesi vasıtasıyla sınav yapılmıştır. 1.137 kişinin katılım gösterdiği sınav neticesinde başvurucu da dâhil 368 kişi yerleştirmeye hak kazanmış, 314 kişi de tercihlerine yerleştirilerek bürolarını açmış ve çalışmaya başlamıştır.

3. Sınava giren ve başarısız sayılmasına karar verilen A.M.C. sınavın iptali talebiyle dava açmış; Ankara 9. İdare Mahkemesi tarafından görülen yargılama neticesinde 11/2/2011 tarihli karar ile sınavın tamamının iptaline hükmedilmiştir. Kararın gerekçesinde; sınav kılavuzunun 4.4'üncü maddesinde bir yanlış cevabın 0,25 doğru cevabı iptal ettireceği belirtilmesine rağmen sınavı hazırlayan Anadolu Üniversitesinin sehven sınav soru kitapçığının genel açıklamalar kısmının 8. maddesine "*Yanlış cevaplarınız dikkate alınmayacaktır. Bu nedenle kitapçıktaki tüm sorular için size doğru gelen seçeneği işaretleyerek cevapsız soru bırakmamanız yararınıza olacaktır.*" şeklinde bir ibare eklediği, bu hususun sınav başlamadan önce adaylara hatırlatıldığı, uygulama sonucunda adaylar arasında eşitliğe aykırı olarak bazı adayların (%68,51) tüm sorulara cevap vermesine rağmen bazı adayların (%31,49) tüm sorulara cevap vermeyerek kılavuz ile sınav kitapçığının arasındaki çelişki nedeniyle mağdur edildiği belirtilmiştir.

4. Ankara 9. İdare Mahkemesince verilen iptal kararı üzerine idarece bir yandan yürütmenin durdurulması talebiyle temyize başvurulmuş; diğer yandan da 9/5/2011 tarihli işlemin ve Lisanslı Büro Komisyonu kararıyla lisans sınavının iptaline, lisans sınavında geçerli başvurusu olan adaylarla sınavın tekrarına, anılan kararın temyiz edilmesi nedeniyle faaliyette olan büroların sınav tekrarı sonrasındaki yerleştirme işlemine kadar çalışabileceklerine karar verilmiştir.

5. Ankara 9. İdare Mahkemesinin sınavın iptaline yönelik kararı temyiz ve karar düzeltme incelemesinden geçerek 27/12/2012 tarihinde kesinleşmiştir. Bunun üzerine idarece 28/3/2013 tarihli işlem ile lisanslı harita ve kadastro mühendislik bürolarının faaliyetlerinin 29/3/2013 tarihi mesai bitimi itibarıyla durdurulmasına, 1/4/2013 tarihine kadar alınan ve hâlihazırda devam eden iş ve işlemlerin mevzuat gereği on gün içinde 10/4/2013 tarihine kadar sonuçlandırılmasına karar verilmiştir. Başvurucu, bu kararın iptali ve manevi tazminat ödenmesi istemiyle Ankara 2. İdare Mahkemesi (İdare Mahkemesi) nezdinde dava açmıştır.

6. İdare Mahkemesi 25/12/2013 tarihli kararıyla davanın reddine hükmetmiştir. Kararın gerekçesinde, başvurunun lisans almasını sağlayan sınavın tamamının iptaline karar verildiği ve bu kararın Danıştay incelemesinden geçerek kesinleştiğini belirtmiş; dava konusu idari işlem ile de geçmişe etkili olarak hukuk düzeninden çıkarılan sınavın yapılmasından önceki hukuki durumun yeniden tesis edildiği tespitini yapmıştır. Yargı kararını uygulamak zorunda olan idarece tesis edilen işlemde hukuka aykırılık bulunmadığını belirten İdare Mahkemesi, dolayısıyla hukuka uygun işlem nedeniyle başvuru tarafından uğranıldığı belirtilen zararın tazminine karar verilmesine de olanak bulunmadığını hüküm altına almıştır. Davanın reddi kararı temyiz ve karar düzeltme incelemesinden geçerek 15/6/2021 tarihinde kesinleşmiştir.

7. Öte yandan başvurunun açtığı iptal davası Mahkeme nezdinde inceleme aşamasındayken idarece 1/12/2013 tarihinde tekrar sınav açılmış ancak başvuru bu sınava girip girmediğine dair bireysel başvuru kapsamında bir bilgi vermemiştir.

8. Başvurucu, nihai hükmü 24/9/2021 tarihinde öğrendikten sonra 6/10/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Kısmi kabul edilemezlik kararıyla başvurunun hakkaniyete uygun yargılanma hakkının, gerekçeli karar hakkı ile eşitlik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddiasının kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

10. Başvurucu; büroların kapatılması yönünde tesis edilen işlem nedeniyle idari istikrar ilkesi, hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik ilkelerinin ihlal edildiğini, lisanslı harita ve kadastro bürolarının kamu hizmeti niteliği taşıyan faaliyetler yerine getirdiklerini, yıllık işlem hacimlerinin çok yüksek olduğu gözetildiğinde hem kamusal hem de bireysel olarak ciddi bir maliyetin ortaya çıktığını, bu kapsamda hizmetin sürekliliğinin büyük önem arz ettiğini belirtmiştir. Sınavın iptaline yönelik kararın doğrudan kendisinin sınavda başarısız olduğu anlamına gelmediğini ifade eden başvuru, bu kapsamda idarenin 2011 yılında verdiği karar gibi yapılacak yeni sınavın sonuçları belli oluncaya kadar mevcut büroların faaliyetine devam etmesi yönünde işlem tesis etmesinin daha hakkaniyetli olacağını iddia etmiştir. Başvurucu, idari işlemin iptaline ilişkin yargılamada bu yöndeki iddia ve itirazları yönünden hiçbir inceleme yapılmaksızın davanın reddi kararı verildiğini ileri sürmüştür. Yeni sınavın ne

zaman yapılacağını dahi belli olmadığını, bürosunu açmasının üzerinden üç yıl geçtikten sonra bir anda işsiz kaldığını, idarenin hatalı işlemleri nedeniyle iptal edilen sınav sonucunda hem kendisinin hem de ailesinin ciddi sıkıntıya girdiğini ve manevi zarara uğradığını, ağır hizmet kusuru gözardı edilerek tazminat talebinin reddi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Kendisiyle bire bir aynı durumda bulunan başka bir davacının açtığı tazminat davasında talebin kabul edildiğini belirten başvuru, farklı kararlar verilmesi nedeniyle eşitlik ilkesinin ve gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

11. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; temel hak ve hürriyetlerin ihlal edilip edilmediği hususunda ilgili mevzuat ve somut olayın kendine özel koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiş, idare ile yapmış olduğu yazışma da görüşe eklenmiştir. İdare tarafından Bakanlığa gönderilen yazıda ise özetle İdare Mahkemesince sınavın tamamının iptaline karar verildiği, bu doğrultuda tesis edilen işlemin de mahkeme kararının uygulanmasından ibaret olduğu, dolayısıyla manevi tazminattan da sorumlu tutulamayacağı ifade edilmiştir.

12. Başvurucu; Bakanlığın görüşüne karşı beyanında sınavın iptalinin bireysel sonuçlar doğurması gerektiğini, bu doğrultuda her bir aday yönünden yeniden inceleme yapılarak sonuca varmak yerine herkesin sınavının geçersiz olduğu kabul edilerek büroların kapatılması yönünde tesis edilen işlemin mahkeme kararının uygulanması olarak yorumlanamayacağını zira Danıştayın da benzer bir konuda bu yönde verilmiş kararının bulunduğunu belirtmiştir.

13. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun şikâyetlerinin özü somut olayın ve hukuk kurallarının hatalı değerlendirildiği, benzer nitelikteki davalarda farklı yönde kararlar verildiği, buna dair iddia ve itirazlarının ise gerekçeli kararda karşılanmadığı hususlarına ilişkindir. Bu kapsamda başvurunun gerekçeli karar hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

Yılmaz AKÇİL bu görüşe katılmamıştır.

15. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesini sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Sencer Başat ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

16. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu mercii ne ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu mercii ne de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Mehmet Yavuz* [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

17. Somut olayda başvurusunun lisans almaya hak kazandığı sınavın tamamının iptali üzerine idarece bu sınava istinaden verilen lisanslar iptal edilmiş ve büroların faaliyetlerinin durdurulmasına karar verilmiştir. İdare Mahkemesince yapılan yargılamada idari işlemin iptali kararının geçmişe dönük sonuç doğurması gerektiği, bu yönüyle anılan işleme bağlı olarak tesis edilen sair işlemlerin de ortadan kaldırılmasının yargı kararlarının uygulanmasının bir gereği olduğu belirtilmiş ve davanın reddine hükmedilmiştir.

18. Başvurucu; yargılamanın her aşamasında idarenin hatalı eylem ve işlemi nedeniyle sınavın iptal edildiğini, bu noktada kendisine atfedilebilecek bir kusurun bulunmadığını, öte yandan hatalı idari işleme güvenerek mesleğinin gereği olarak büro açtığını, üç yıldır mesleğini icra etmekteyken hatalı işlemin yargı kararı ile ortadan kaldırılması üzerine bir anda işsiz kaldığını belirterek manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Ayrıca başvurusunun sınavın her bir aday yönünden münferiden ve yeniden değerlendirilmesi gerektiğini zira sınavın iptaline dair mahkeme kararında belirtilen nedenlerin (bkz. § 3) herkes yönünden sınavın başarısız sayılması anlamına gelmediğini ileri sürdüğü görülmektedir. Buna mukabil Mahkemenin kararında ise sınavın niçin iptal edildiği, idarenin hatalı bir işleminin olup olmadığı, hatalı işlemin sonuçlarından dolayı başvurusunun bir zararının olup olmadığı hususlarının hiçbir şekilde tartışılmadığı anlaşılmaktadır. Mahkeme, sınavın iptaline ilişkin idari işlemin yargı kararının yerine getirilmesinden ibaret olduğunu belirterek davayı reddetmiştir.

19. Sonuç olarak yukarıda izah edilen hususlar da gözetildiğinde başvurusunun iddia ve itirazlarının uyuşmazlığın sonucu ile doğrudan ilgili olduğu değerlendirilerek anılan itirazların yargı mercileri tarafından incelenmesi, ilgili ve yeterli bir gerekçe ile karşılanması gerekmektedir. Ancak Mahkemenin bu iddia ve itirazlarla ilgili herhangi bir değerlendirme de yapmadığı görülmektedir. Diğer bir deyişle Mahkemenin gerekçesi, sınavın iptaline ilişkin yargı kararının gereği gibi uygulandığıyla sınırlı olup bu sınavın idarenin hatası sebebiyle iptal edilip edilmediğiyle, bir hata varsa bunun hizmet kusuru sayılıp sayılamayacağıyla ve bu iptalin başvuru yönünden doğurduğu sonuçlarla ilgili bir değerlendirme içermemektedir. Karar temyiz edilmişse de temyiz mercii de kararı onamakla yetinmiş, söz konusu eksiklik temyiz aşamasında da giderilememiştir. Bu itibarla başvurusunun uyuşmazlığın sonucuyla ilgili iddialarının ilgili ve yeterli bir gerekçe ile karşılanmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

20. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Yılmaz AKÇİL bu sonuca katılmamıştır.

III. GİDERİM

21. Başvurucu, ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

22. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri (2)* [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

23. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

24. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvurunun tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA Yılmaz AKÇİL'in karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE Yılmaz AKÇİL'in karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Kararın bir örneğinin adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 2. İdare Mahkemesine (E.2013/641, K.2013/2079) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 487,60 TL harç ve 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 30.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE.

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuru Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 12/6/2025 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvurucu; sınavın iptaline yönelik mahkeme kararının kendisinin sınavda başarısız olduğu anlamına gelmeyeceğini, bu kapsamda idarenin 2011 yılında verdiği karar gibi yapılacak yeni sınavın sonuçları belli oluncaya kadar mevcut büroların faaliyetine devam etmesi yönünde işlem tesis etmesinin hakkaniyete daha uygun olacağını, idari işlemin iptaline ilişkin yargılama sırasında talepleri yönünden hiçbir inceleme yapılmadan davanın reddedildiğini, bürosunu açmasının üzerinden üç yıl geçtikten sonra kapatılması yönünde tesis edilen işlem nedeniyle çalışmadığını, ağır hizmet kusuru gözetilmeden tazminat talebinin reddi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini, kendisiyle aynı durumda bulunan başka bir kişinin açtığı tazminat davasının kabul edildiğini, çelişkili kararlar verilmesi nedeniyle eşitlik ilkesinin ve gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

2. Başvurucunun şikâyetinin özü; yargılama merci tarafından somut olayın ve hukuk kurallarının hatalı değerlendirilmesi, benzer nitelikteki davalarda farklı yönde kararlar verilmesi ve buna dair iddia ve itirazlarının ise gerekçeli kararda karşılanmaması hususlarına ilişkindir. Bu kapsamda başvurunun gerekçeli karar hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

3. Gerekçeli karar hakkı, kişilerin adil bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve denetlemeyi amaçlamakta; tarafların muhakeme sırasında ileri sürdükleri iddialarının kurallara uygun biçimde incelenip incelenmediğini bilmeleri ve ayrıca demokratik bir toplumda, kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gerekli olmaktadır (Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

4. Anayasa'nın 36. ve 141. maddeleri gereği mahkemelerin her türlü kararının gerekçeli olması gerekir. Ancak bu hak, yargılamada ileri sürülen tüm iddialara ayrıntılı şekilde yanıt verilmesi gerektiği şeklinde anlaşılamaz. Bu nedenle gerekçe gösterme zorunluluğunun kapsamı kararın niteliğine göre değişebilir (Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51). Kanun yolu incelemesi yapan mercinin yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterlidir (Yasemin Ekşi [1. B.], B. No: 2013/5486, 4/12/2013, § 57).

5. Somut olayda, idare mahkemesi tarafından başvurucunun esaslı iddialarının ele alındığı, iddia ve itirazları incelenmek suretiyle bir sonuca varıldığı görülmektedir. Temyiz merci tarafından da idare mahkemesince verilen kararın gerekçesine atıf yapılarak ve bu gerekçe kabul edilerek hüküm onanmıştır. Dolayısıyla yargı mercilerinin kararlarının gerekçesiz olduğundan da söz edilemez.

6. Sonuç olarak başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

7. Açıklanan gerekçelerle, başvurucunun gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği yönündeki çoğunluk kararına da katılmak mümkün olmamıştır.